

studenten zullen er daar niet zijn? Tel daar de Sint-Lukas lui nog bij...

Iemand die begrepen had dat zo'n leemte moest opgevuld worden, was ex-akademie student *Carl de Keyzer*. Hij bleef niet voor zich uitstaren maar ging een brok energie tentoonspreiden, vooreerst met eigen tentoonstellingen, o.a. in Galerij Pennings te Eindhoven; en sinds september 1982 opende hij met Dirk Braeckman in Gent de Galerij voor Fotografie XYZ (naast bioskoop ABC!). Leefbaar is een fotogalerij in Vlaanderen (nog) niet, dus is hun initiatief gekoppeld aan een heuse fotostudio. Om de cirkel rond te maken start hij nu ook met een fotomagazine omtrent de galerij, maar vooral omtrent de exposanten.

De eerste exposant binnen de vernieuwde aanpak is de in Pellenberg bij Leuven wonende *Jan Carlier* (33 jaar). Carlier toont zijn technische vaardigheid en een persoonlijke visie. Deze visie maakt deze tentoonstelling tot iets unieks op artistiek vlak. De getoonde depressiviteit, het aftakelend en verschralend menselijk contact schenkt ons fotobeelden die op beheerste wijze schoppen tegen het opportunisme en hypokrisie. Winkelende huisvrouwen en kinderen staan symbool voor een massa die niet meer *au sérieux* genomen wordt door de gezagdragers. Het is nochtans geen fotografie met een prekende boodschap. Helemaal niet, of beter gezegd: niet helemaal. Want het is allemaal erg suggestief in beeld gebracht. «Iedere kunstenaar» is een «kind van zijn tijd», een gekend en veelgebruikt (misbruikt?) citaat dezer dagen, maar zeker typerend voor Jan Carlier. De term kunstenaar is een etiket dat uitgereikt kan worden door kultuurambtenaren en critici, of dat men zichzelf geeft.

Daaromtrent is de discussie nog niet rond. Beter is het de energie voor zo'n polemieek te sparen, en de voelhorens uit te steken naar het werk zelf.

Je ziet zo dat de foto's van Jan Carlier veel tijd vergen om tot stand te komen. Het thema dat in het werk domineert is de vereenzaming van het individu en de anonimiteit van de mens.

Hij beoefent fotografie vanuit een scherp bewustzijn, en met regelmatige perioden van non-activiteit. Maar als hij explodeert moet alles wijken en wordt niets gespaard. Zo'n aktietijd (opnametijd) varieert naargelang de seizoenen en de gemoedsstemming: het gaat van uren tot weken, maanden en zelfs jaren, om een gedeeltelijke visuele beschrijving te maken van zijn innerlijke psyche. Maar stap voor stap, foto per foto evalueert hij zichzelf. Hoe dan ook: met of zonder dat

Fotografie

JAN CARLIER

Het lijden van een jong fotograaf

De Nederlanders mogen Gent dan wel «de kulturele en artistieke hoofdstad» van de Benelux noemen, fotografen zullen zich met deze stelling moeilijk kunnen verzoenen. Onzeker en twijfelachtig kwam fotografie aan bod als iets wat «bestond» maar uitsluitend getolereerd werd op het circuit van bankinstellingen, openbare instellingen en andere doorloop-ruimten. Een kunstgalerij zal wel eens sporadisch fotografie tentoonstellen, maar een echte thuishaven voor fotografen was er niet. En toch, de Gentse akademie telt al een twintigtal leraars fotografie, dus hoeveel

bevredigend gevoel van geluk. Het nieuwe lijden van Jan Carlier. Hij gebruikt een veld, een boom, een autosnelweg, het zand op het strand, een auto, mens en dier, de natuurelementen en de invloed van het weer op het landschap. De kwaliteit van het beeld wordt *niet* bepaald door het toeval, maar door een consequent en weloverwogen idee. Zijn fotografische techniek stelt hem in staat specifiek en gericht te werk te gaan, dan bijvoorbeeld via een schildertechniek. Zijn onderwerpen, bestaande uit vele elementen en symbolen, worden geregistreerd op één welbepaald ogenblik en zijn niet onderhevig aan die vorm van veralgemening, die onvermijdelijk is in een tekening, aquarel of olieverfschilderij, die door hun eigen techniek, meerdere minuten, dagen en soms maanden in beslag nemen. Dit is geen positief waardeoordeel voor het medium fotografie in het wilde weg, maar wel een beklemtoning van de voordelen van dit medium.

Carlier die het leven analyseert en onderzoekt, maakt gebruik van composities die weloverwogen zijn. Zo is er de foto met een golvende horizontale lijn die er dwars tegenover staat. Deze symboliek van vrouwelijkheid en mannelijkheid mag misschien eenvoudig lijken, in ieder geval is het bijzonder mooi om naar te kijken. Hoe aandachtiger je kijkt, hoe meer beloond je wordt. Zo zie je dan op deze foto in de achtergrond de rustig kabbelende zee. Je moet het maar kunnen om op zo'n wijze een inventaris te maken van alle beeldelementen en het dan uiteindelijk zo'n ritme en kracht mee te geven die voldoen aan de vereisten van het onderwerp en er een extra dimensie van sensualiteit aan toevoegt.

Carlier beschrijft de ruimte met verschillende vormpatronen, en met kleine nuances in grijs tinten. Zo komt er een compositie tot stand die het belang van de elementen in het beeld opdrijft. De zwak of soms sterke contrasterende lichtpartijen maken deze «technisch» geslaagde foto's nochtans even poëtisch en bewegen als om het even welke doorleefde foto van weleer. Carlier gebruikt lijnen (dikke, dunne, uitgelijnde, witte, grijze, zwarte) als een optisch spel binnen een net waaraan hij beelden ophangt. Hoewel je mag zeggen dat fotografie gebaseerd is op techniek, is dit toch slechts gedeeltelijk waar. Het medium schenkt vrijheid in de bepaling der nauwkeurigheid der lijnen en korrel en brengt vitaliteit en verscheidenheid tot stand.

Je zou zijn werk te kort doen om het enkel esthetische spelletjes te noemen. Vele kijkers kunnen

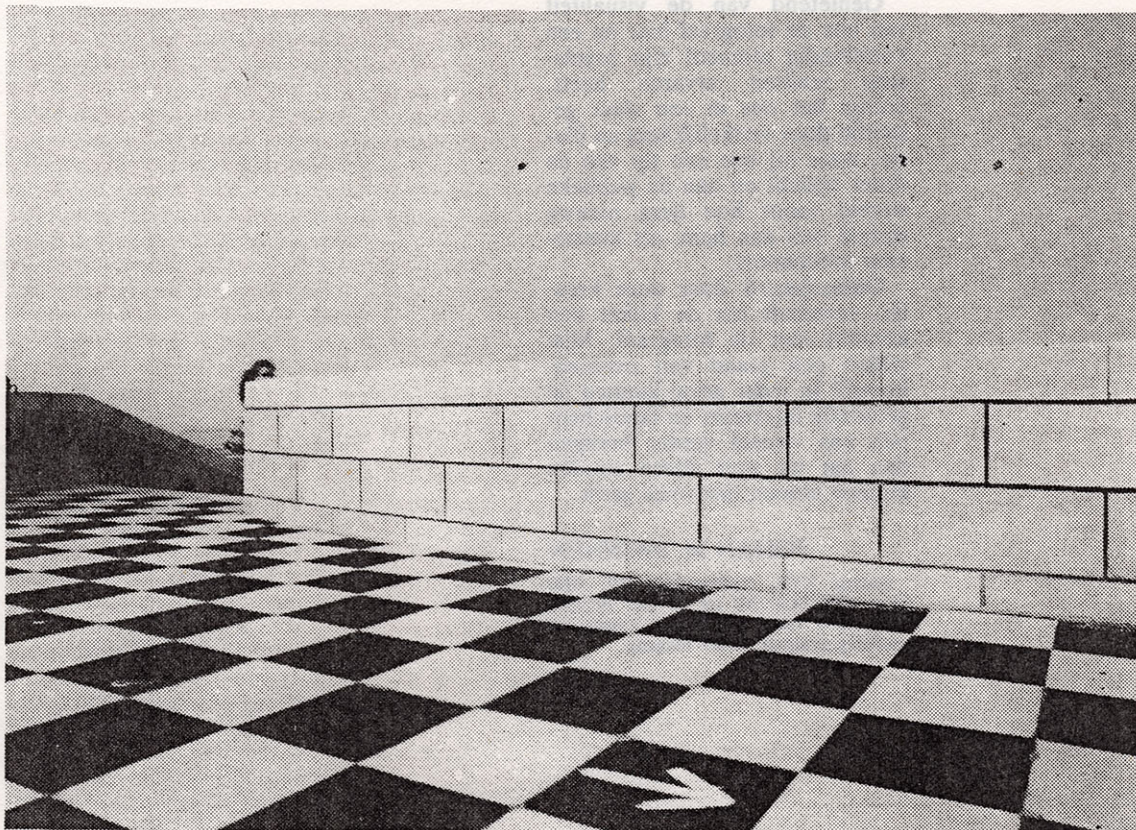

Foto Jan Carlier (1982): Onderwerpen die bij minder-geïnspireerde fotografen typische snapshotbeelden opleveren, worden bij Jan Carlier omgetoverd in boeiende referentiepunten in een groter en zinvol geheel.

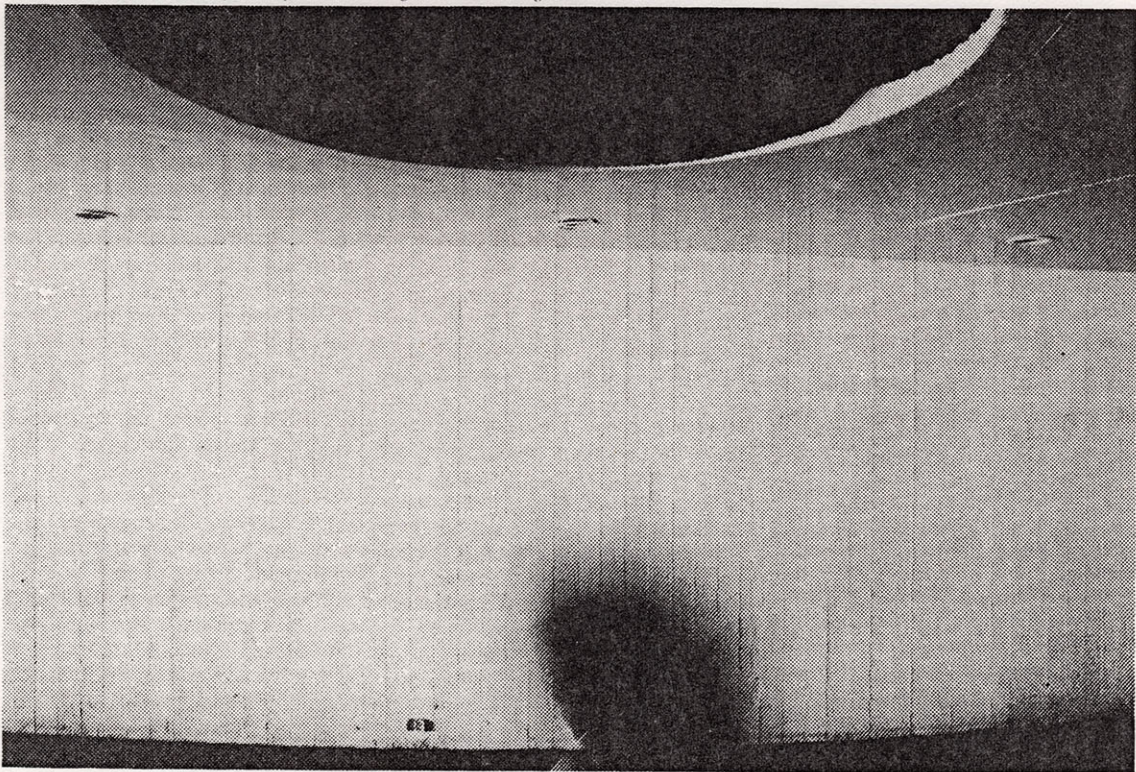

Foto Jan Carlier (1982): Fotografie is de kunst van het weglaten. Misschien de beste term om het werk van Jan Carlier te karakteriseren. Wat kun je aftrekken voordat je helemaal niets meer overhoudt?

op dit niveau blijven hangen, maar Carlier zijn engagement is vrij groot ten opzichte van het onderwerp, maar ook ten opzichte van zichzelf. Als hij op dreigende wijze het groepje jongelui in beeld brengt die met valhelm op een heuveltje wat staan rond te kijken, is er vooraan een hond die in omgekeerde richting het beeldkader uitloopt. Het is een toekomstbeeld dat niet erg hoopvol overkomt. Is het een syntese van een mentaliteit die leeft bij velen?

No Future?

De tentoongestelde foto's houden bewust rekening met de actuele omstandigheden, zij het niet plaatsgebonden of gedateerd. Men kan aflezen uit de foto's dat Carlier (meer dan hij wil toegeven) zich informeert over de maatschappelijke constellatie. Zo vindt Carlier bijvoorbeeld een prachtig decor in de «mislukking» van de moderne architectuur. Dit decor, dat nergens meer op lijkt en waar menselijke verhoudingen

totaal zoek zijn, kan juist zijn ideeën gestalte geven.

Ze wijzen erop dat de botsing tussen creativiteit (of de ruimte die men ervoor nog open laat) en de huidige economie onvermijdelijk is, of reeds bestaand is. Carlier werkt met de middelen die hij voorhanden heeft. Hij fotografeert het, drukt het af, lijst het in, en stelt het tentoon. De kijker moet nu de cyclus maar verder afmaken.

Genietend van de visualiteit van hoe de fotograaf hier op een kortstondig moment zijn psychische realiteit ervaren heeft, brengt het ons in een sfeer gesteund door werkelijkheid en illusie, waar hij ons een tip van de sluier oplicht en aan de publieke wereld toont hoe deze nieuwe wereld ook aan hem, als kunstenaar toebehoort.

Gefascineerd door deze creatie, verschaft het de kijker een contact met de fotograaf. Misschien een graad van overeenkomst? In ieder geval kunnen de getoonde interieurs en landschappen ons visueel verder brengen dan dat we ooit alleen zouden kunnen komen met onze geest.

JOHAN M. SWINNEN

Galerij XYZ, Brabantdam 110, 9000 Gent; (091/24.07.76) tot en met 29 april 1983; open van 9 tot 18 uur, zondag en maandag gesloten. Gratis toegang.